

Od starih »boljetica«, od kojih, kako već rekoah, splitski festival »pati« već godinama, trebalo bi i u ovom osvrtnu spomenuti prerani početak Ljeta (ove godine 26. lipnja, prošlih još i ranije — 15. lipnja), česta odgađanja ili otkazivanja pojedinih priredaba, mijenjanja programa (obično na koncertima), mijenjanja mjesta izvedaba, ne uvijek iz opravdanih razloga, i to nerijetko na sam dan priredbe, priređivanje više izvedaba iste večeri, tiskanje programa za pojedine priredbe samo na hrvatskom jeziku, a među festivalskom publikom nisu rijetki inozemni posjetitelji. To sve skupa nisu veliki problemi, pa bi ih se jamačno moglo lako riješiti, i oni padaju na teret i račun organizatora. Ono pak što organizator ne može sam riješiti, to je izgradnja natkrivene pozornice s gledalištem, ali o tomu se još uvijek može samo — sanjati. Izvan vlastiti organizatora donekle izlazi i odnos tiska prema toj značajnoj kulturnoj manifestaciji. S obzirom na ulogu i značaj, pa ako hoćemo i mjesto, što ga Splitsko ljeto ima u hrvatskom kulturnom životu, o njemu se premalo piše, premalo ga se reklamira, a da i ne govorim kako ga se i koliko financira.

Ako se na kraju saberu rezultati XXII. splitskog ljeta, može se reći, da je ono zaslužilo pozitivnu ocjenu, pogotovo njegov dramski dio; da je dalo nekoliko dobrih dramskih predstava, o kojima će još biti govora; da je imalo i nekoliko dobrih opernih izvedaba s niz istaknutih solista i dirigenata; da je ustrajalo u nastojanju, da na njegovim pozornicama i podijima ponovnu budu oživljena vrijedna djela iz hrvatske književne i glazbene baštine; da je omogućilo afirmaciju domaće dramske riječi i pokazalo se otvorenim prema suvremenim umjetničkim strujanjima. Ubuduće bi, međutim, bilo potrebno, da se uvedu selektori i za dramski i za glazbeni program, koji će svojim izborom jamčiti za kvalitetu predloženih djela; da dramskih djela bude manje, ali sa više izvedaba; da se operni repertoar iz osnove osvježi, kad se već ne može izmijeniti; da broj koncerata bude primjeren interesu publike (isto tako i koncertni repertoar), te da se uz Dramski ansambl Splitskog ljeta, koji je zajedno s Dramom splitskoga Hrvatskoga narodnog kazališta bio glavni realizator ovogodišnjeg dramskog programa, osnuje i Komorni festivalski ansambl, kojemu bi osnovna zadaća bila da, kako sam naglasio i u prošlogodišnjem osvrtu, na koncertnom podiju oživi brojna djela iz hrvatske glazbene baštine, pogotovo da bude »uskrisitelj« golemog opusa starih splitskih skladatelja.

Možda je previše zamjerki, možda je previše prijedloga. Iza njih stoji samo jedno: želja, da slijedeće Splitsko ljeto bude još uspješnije, još bogatije, još značajnije.

Ivan Bošković

Vijesti iz Zagreba

Od zapaženijih koncerata ove godine treba spomenuti nastup beogradske filharmonije s koncertnom izvedbom »Tristana i Izolde« s najkarakterističnijim mjestima ove glazbene drame, 6. II. Kao gost sudjelovali su Ingeborg Zobel u ulozi Izolde, članica Drezdenke opere i Spas Venkov u ulozi Tristana, iz državne opere u Berlinu, a od domaćih, Dušan Popović, prvak beogradske, opere kao Kurwenal i Nada Putar-Gold kao Bragen, poznati i proslavljeni mezzosopran Zagrebačke opere i državne opere u zapadnom Berlinu. Umjetničko rukovodstvo opere bilo je povjerenom poznatom beogradskom dirigentu Živojinu Zdravkoviću.

Također je u drugom mjesecu ove godine bio održan svečani završni koncert jugoslavenskog natjecanja muzičkih umjetnika s podjelom nagrada i nastupom nagrađenih. Nagrađeni su pjevači: Neven Belamarić, Slobodan Stanković i Dušanka Simonović i instrumentalisti: Kiril Ribarski (trombon), Stjepan Obadić (rog), Sreten Krstić (violina) i Stanko Arnold (truba).

U nedjelju 10. 10. u koncertnoj dvorani u ciklusu Glazbu za ogrulje J. S. Bacha, nastupio je poznati islonski orguljaš Hubert Bergant, izvevši »Osam malih preludija i fuga za orgulje«.

Budući da se ove godine navršava 150-godišnjica smrti Ludwiga van Beethovena, organiziran je ciklus njegovih Sonata, u čijem izvođenju su sudjelovali naši najeminentniji pijanisti M. Lorković, J. Muraj, S. Rađić i drugi.

Svakako treba spomenuti koncertno izvođenje Strusove »Elektre« u dva maha. Zapažen nastup i burne ovacije dobila D. Mastilović za naslovnu ulogu u ovoj operi. »Ona nije pjevala Elektru, ona je bila Elektra«, naglasio je kritičar Radio-Zagreba. Ostali solisti bili su Đ. Čakarević, B. Ruk-Fočić, F. Radovan i F. Paulik, dok je duša cijele predstave bio i opet veliki maestro Lovro Matačić.

U velikoj dvorani »Vatroslav Lisinski« dvije koncertne izvedbe »Nikola Subić Zrinski« u redigiranom izdanju obzirom na glazbu i tekst, I. Zajca, i to dva puta 31 X. i 3. XI. Glazbu i tekst redigirali su B. Pandopulo i M. Fotez.

Koncertni i kazališni život u Rijeci na početku godišta 1976/77.

16. rujna počeo je u Rijeci koncertni život za 1976/77. solističkim koncertom uglednog umjetnika iz Zagreba Stjepana Radića koji je dao integralnu izvedbu djela F. Chopina »Nocturnes«. Koncert je u cjelini dobro uspio.

18. rujna Koncertni ured u Rijeci odvažio se na potvrat, koji je također dobro uspio. Naime, budući da Rijeka nema jednu koncertnu dvoranu s orguljama, u riječkoj Katedrali sv. Vida organizirano je koncertno večer na novim orguljama (djelo Jenka iz Ljubljane.), a tom je prilikom nastupio riječki orguljaš Draško Baumgarten, inače student kod prof. Berganta u Ljubljani. Koncert je bio dobro posjećen i srdačno primljen, a raspored je sadržavao domaće i strane majstore orguljaške glazbe: Gabrieli, Bruhns, Bach, Vivaldi-Bach, Franck, Dubois, Premrl i Dugan.

23. rujna održan je prilično uspio koncert pod naslovom »Puškin i ruska romansa«, kojom prilikom su se predstavili: Milica Maravić, sopran, Rajko Bundalo, recitator (mjesto najavljenog Ratka Buljana), i Ljerka Pleslić-Bjelinski, glasovir. Iskorištavajući sinkretizam u umjetnosti, ovaj je koncert imao namjeru razbiti izvjesnu stereotipnost koncertnih večeri Puškinovim stihovima i skladbama nadahnutim njegovim stihovima odnosno temama što su ih uglazbili Musorgski, Rahmaninov, Glinka, Borodin, Prokofjev i Cajkovski.

30. rujna održan je jedan atraktivan koncert, s obzirom na dio sa solističkom ulogom kontrabasa, ali nije naišao na veće zanimanje riječkih slušatelja. Tom su prilikom nastupili: Ljupčo Samardžiski, kontrabas, Dragutin Bogosavljević, violina i Nada Bogosavljević, glasovir. U prvom dijelu koncerta zastupani su suvremeni skladatelji solo-skladbi za kontrabas iz Jugoslavije: Ramovš, Pibernik, Trifunović, Prošev, Stojkov, Avramovski i Hristić. U drugom dijelu koncerta predstavljani su Mozart, Schumann i Vasilij Mokranjac, a kao dodatak Sarasate.

7. listopada održala je koncert Pavica Gvozdić. Franck, Prokofjev, Chopin, Bartok, Liszt i četiri razna dodatka bila su imena koja su zablistala u svoj svojoj ljepoti, a srdačnost i razdraganost u prihvaćanju bila su znak osobitog uspjeha ovog koncerta.

14. listopada predstavio se talijanski gitarist Alfonso Borghese. Milan, Frescobaldi, Bach, Tarrega, De Falla, Ponce, Villa-Lobos, Albeniz, uz nekoliko dodataka, nakon čega su slušatelji jedva napustili dvoranu, bilo je znak izuzetnog uspjeha koji je ostavio dubok dojam.

14. listopada Opera Narodnog kazališta »Ivan Zajc« počela je radom izvodeći operu P. I. Cajkovskog »Pikovca dama«, koja je doduše išla u ljeto 1976. na Pozornici u Opatiji, ali kako je u ovom slučaju prilagođe-

na zahtjevima manjeg prostora u dvorani »Neboder«, gdje Narodno kazalište »Ivan Zajc« još uvijek djeluje, imala je obilježje premijere. Sudjelovali su: *Viktor Bušljeta* (Herman), *Mirjana Sebalj* (Liza), *Blanka Zec* (Grofica), *Ferdinand Zovko* (Tovski) i *Božena Glavakova* (Paulina), gošća iz Ljubljane, umjesto oboljele Ane Karlović. Izvedbom je ravnao *Vladimir Benič*.

20. listopada u Rossinijevoj operi »Seviljski brijač« s uspjehom je gostovao u naslovnoj ulozi talijanski bariton *Marco Stecchi*, uz gošću iz Sarajeva *Gertrudu Munitić* (Rosina) i također sarajevskog tenora *Antona Možinu* (Almaviva) te domaće *Dinka Lupija* (Don Basilio), *Franju Godeca* (Don Bartolo) i *Blanku Zec* (Berta). Ravnao je *Vladimir Benič*.

21. listopada nastupila je u Muzeju *Tinka Muradori*, flauta, uz pratnju *Branka Sepčica* predstavivši na rasporedu barokne majstore (Ranish, Telemann, Blavet, Vivaldi, J. S. Bach i C. Ph. E. Bach). Ovaj je koncert bio na osobitoj umjetničkoj visini i oduševio malobrojne slušatelje.

27. listopada u okviru sovjetsko-jugoslavenske suradnje gostovao je u Puccinijevoj operi »Tosca« tenor *Vagan Mirakjan* (Cavaradossi). Uz njega je nastupio i gost iz Beograda *Dušan Popović* (Scarpia), a naslovnu ulogu izvodila je *Zorka Wolf*. Predstava pod ravnanjem *Vladimira Beniča* bila je natprosječna izvedba svih protagonista, i gost iz SSSR oduševio je puno gledalište, komu su i ostali pružili izvrsnu suradnju.

28. listopada predstavio se prvi put u Rijeci *Robert Szidon*, glasovir, porijeklom Mađar iz Brazila. Iako, na žalost, nije bilo slušatelja kako je to bilo u nekoliko koncerata ovog razdoblja, umjetnik je ostvario izvanredan glazbeni događaj koji će se dugo pamtili i po izvedbi i po atraktivnosti rasporeda: Beethoven, Chopin, De Falla i Villa-Lobos, uz tri dodatka.

30. listopada kao druga predstava u okviru sovjetsko-jugoslavenske kulturne suradnje bila je izvedena »Pikova dama«, opera P. I. Čajkovskog, u kojoj je ulogu Lize pjevala *Ninel Tkačenko*, SSSR. Bila je to u cjelini izvrsna predstava zahvaljujući prvenstveno uglednoj gošći, ali i domaćini su bili ponijeti zanosom izvedbe, nastupivši u istom sastavu kao na premijeri.

30. listopada u crkvi u Lovranu, kraj Rijeke, posredstvom Koncertnog ureda predstavili su se mladi domaći umjetnici *Dubravka Perušić*, violina, i *Draško Baumgarten*, orgulje. Na koncertu su bili zastupljeni *Gabielli*, *Simon*, *Bruhns*, *Bach* i *Händel*.

3. — 7. studenog održavana je u Opatiji Jugoslavenska muzička tribina s izvedbama, raspravama i razgovorima o pitanju suvremene glazbe u Jugoslaviji.

4. studenog zagrebački umjetnici *Tonko Ninić*, violina, i *Vladimir Krpan*, glasovir, priredili su vrlo uspješno večer sonata na kome su bili skladatelji: *Leclair*, *Beethoven*, *Grieg*, *Slavenski*, *Paganini*, i u dodatku *Vivaldi*, ponovno *Paganini* i *Bach*.

20. listopada navršilo se točno trideset godina kako je Narodno kazalište »Ivan Zajc« u Rijeci počelo stalnim radom. Prilikom svečanog otvorenja, odnosno početka djelatnosti, izvedena je pastorala »*Dubravka*« *Ivana Gundulića*, koju je na pozornicu postavio *dr. Marko Fotez*, a glazbeno vodstvo je imao *Boris Pappandopulo*. Ovu značajnu obljetnicu riječkog kazališta nije matična ustanova ničim obilježila, izuzev jednim kratkim zapisom u dnevnim novinama »*Novi list*«, o čemu je došlo do reagiranja u drugim našim novinama, primjerice »*Vjesniku*« od 6. studenoga 1976. pod naslovom »Zaboravljen jubilej i koješta drugo« iz pera bivšeg upravitelja i osnivača riječkog kazališta *dra Đure Rošića*. Međutim, u »*Novom listu*« od 21. listopada uz otisak prvog plakata s navedene svečane predstave izašla je i napomena: »Svečano obilježavanje tako rijetkog jubileja ostavljeno je za kasnije — 1978. godinu kad se očekuje povratak u obnovljenu matičnu zgradu.«

* 4. studenoga navršilo se stotinu godina od praizvedbe najpoznatije opere *Ivana Zajca* »*Nikola Šubić Zrinski*«. Narodno kazalište »Ivan Zajc« u Rijeci, koje nosi ime ovog našeg uglednog skladatelja, nije ovu važnu i značajnu obljetnicu također ničim obilježilo, iako ima na repertoaru spomenutu operu, koja je ove

godine za vrijeme ljeta izvedena na Trsatu i u Krajevici. Razlog tome, kako smo iz Uprave kazališta saznali, jest u kulisama koje su se tijekom vremena uništile, a za vanjski prostor nisu bile potrebne, pa sada kazalište mora raditi nove kulise, koje zbog raznih tehničkih razloga nisu mogle biti gotove do same obljetnice. Međutim, ista opera je uz redovni repertoar uklopljena i u predstave za Muzičku omladinu, pa će se davati kroz cijelu 1976/77. počevši možda već od slijedećeg mjeseca, što će ujedno biti obilježje proslave.

22. — 24. listopada održavali su se u Rovinju *susreti Glazbenih akademija*, njih 21, što je bilo po šesti put zaredom, i to u koncertnoj dvorani hotela »Eden«. Prva dva dana trodnevnog susreta nastupili su predstavnici iz Trsta, Novog Sada, Ankare, Sarajeva, Hamburga, Bruxellesa, Weimara, Milana, Beča, Ljubljane, Beograda, Praga, Zagreba i Kaira. Poimence: *Tomaž Simčić*, *Mirna Nohta*, *Oya Unler*, *Mira Flis-Simatović*, *Rolf Plagge*, *Peter Waas*, *Dubravka Jovičić* (glasovir), *Vojkan Lazarević*, *Gabriele Bafero* i *Jan Tomaž* (violina), *Dean Beović* (flauta), *Tomaž Briasky* (violina), i *Josef Dvorak* (violončelo). Sesti susret završio je predstavnicima iz Zeneve, Zagreba, Kopenhagena, Moskve i Manchestera, uz koje su se kao jedini pjevači na ovogodišnjim susretima predstavili *Miael Melbye*, bariton, i *Paša Gackić*, sopran. Uz koncerte je u okviru susreta održan i simpozij na temu »Integracija teoretskih i praktičnih predmeta u glazbenoj nastavi« i »Improvizacija u razvijanju glazbene nastave«. Referate su podnijeli predstavnici iz Ankare, Kaira, Kopenhagena, Bruxellesa i Bologne. Rasprave su se prevodile simultano na pet jezika, dok je RTV-Zagreb vršila izravan prijenos prvog koncerta, a ostalo je snimljeno. Ovi međunarodni susreti utemeljeni su inicijativom prof. *Vojka Kiša*, i Radiotelevizije Zagreb, a zajednički ih uz RTZ organiziraju Skupština općine Rovinj i Hotelsko poduzeće »Jadran« iz Rovinja.

V. F.

Dubrovačke ljetne igre s okusom gorčine

Ovogodišnje sporovozno i razvučeno svečano otvorenje Dubrovačkih ljetnih igara 10. kolovoza kao da je naznačilo da ponovno nešto neće biti u redu u glazbenom dijelu ovog našeg najvećeg festivala. Već prvi koncert Zagrebačke filharmonije pod vodstvom *Lovre Matačića* daje mogućnost jedino slavnoj slovenskoj pijanistici *Dubravki Tomšić* da u četvrtom glasovirskom koncertu *Beethovena* prezentira svu mekoću, ali i energičnost, svojeg udara i da potvrdi svoj smisao za stvaranje glazbe u svakoj prilici. Uz ostalo čuli smo i jedno *Ciprino* djelo posvećeno *Dubrovniku*, koje označuje svima nama zrelog majstora orkestracije. Uprava na žalost forsira i nadalje neakustičnu i neadekvatnu *Držićevu* poljanu unatoč mnogim kritikama dnevnog tiska.

Jedan od vrhunaca *Igara* doživjeli smo u *Dominkanskoj crkvi* nekoliko dana poslije svečanog otvorenja na izvođenju *Honeggerovog* oratorija »*Kralj David*« u preciznoj i kultiviranoj izvedbi *maestra Milana Horvata* s njegovim *Simfonicarima* i zborom te s izvrsnim recitatorima *Nevom Rošić* i *Brankom Plešom*. Od solista spominjem izvrsno raspoloženu i glasovno raskošnu *beogradsku* sopranisticu *Radmilu Smiljanić*. U homogenoj izvedbi došlo su pred nas sve one biblijske slike o životu i bivstvovanju *kralja Davida*.

Krajem srpnja *Držićeva* je *poljana* primila u goste *Beogradsku filharmoniju* koja je pod *palicom Živojina Zdravkovića* disciplinirano izvela u koncertnom obliku *Wagnerovu* operu »*Tristan i Izolda*« u kojoj je upravo *briljirala* svojim neograničenim vokalnim mogućnostima i smislom za *vagnerijansko* pjevanje *Ingeborg Zobel*, gošća iz *Njemačke* *Demokratske Republike*. Drugi koncert *Beograđana* na *Držićevoj poljani* bacio je u prvi plan *rumunjskog* violinskog virtuozu *Stefana Ruhu* koji je bravurozno i tehnički suvereno izveo *Paganinijev* Koncert za violinu i orkestar. *Publika* je *violinisti* priredila prave ovacije.